

Автографи [На стр. 6](#)

12 януари 2024 г. • година XIII • брой 320

Акценти

Адрес на редакцията: гр. Казанлък, бул. "Розова долина" 100, офис 8 (срещу Митницата)

ЗАПОЧВА ЮБИЛЕЙНАТА 100-НА ГОДИНА НА „АРСЕНАЛ“ В КАЗАНЛЪК

Точно преди 100 лята, през 1924 година, в местността Кашът, южно от Казанлък, започва строителството на „Арсенал“. В тежките условия на Нийския договор първите работници и специалисти правят чудеса, за да има отбранителната промишленост на България. Премества се Софийският артилерийски арсенал, и от пустото поле в южния край на Казанлък, известен дотогава като град на розите и занаятите, се ражда нов завод. В годините той е наречен заводът майка, заводът град, гигант на родното машиностроение, гръбнак на българската икономика.

„Арсенал“ е знак за българското самочувствие и национална гордост, пишат в летописната книга хора, покорени от мащаба и възможностите на предприятието.

По случай 100 години от установяването на „Арсенал“ в Казанлък, вестник „Трибуна

„Арсенал“ ще проследи неговата история в специална рубрика, посветена на юбиляра. 100 години се честват веднъж в живота и днешните арсеналци имат уникалния шанс да станат част от тази достолепна годишнина, да усетят силата на предприятието, надживяло всяка исторически превратности и доказало своята непреходна значимост. Вестникът, който през 2024 година също чества юбилей – 75 години от първия брой на заводското издание, ще направи съпричастни към миналото и настоящето на „Арсенал“ хилядите си читатели. В пълнокръвния вековен живот на предприятието, превърнало се в съдба за поколения казанлъчани, всеки може припознае себе си, да открие своите предци или да види своето бъдеще.

В. „Трибуна Арсенал“

„100 години „Арсенал“ в Казанлък“ – на страница 3

ТОМАС ДЖОРДЖ: ЗАПОЧНАХ СЪЗНАТЕЛНИЯ СИ ЖИВОТ С „АРСЕНАЛ“

От 1 януари 2024 година офисът на „Арсенал“ в Индия се ръководи от Томас Джордж, след като неговият първи и дългогодишен ръководител бригадир Равиндер Мета взе решение да приключи с активната си професионална дейност. Той предаде щафетата на своя по-млад колега, когото през годините на съвместната им работа е обучавал и на когото е предавал опита и знанията си, за да се получи най-добрата приемственост.

На стр. 5

С УВАЖЕНИЕ КЪМ ХОРАТА НА РЪЖЕНА

Икона на Св. Йоан Кръстител дариха на жителите на Ръжена общинските съветници от „Алтернативата на гражданите“ по случай храмовия празник на селото. Съветниците от непартийната формация, която е втора сила в Общинския съвет на Казанлък, Добрин Драгнев и Иван Иванов почетоха празника на населеното място, който тази година се проведе на Богоявление. По традиция съборът тук е на Ивановден, но поради опасения за студено време и валежи на 7 януари, организаторите от кметството и читалището изместиха с ден по-рано. Добрин Драгнев и Иван Иванов бяха и единствените гости от страна на местната власт в Казанлък, уважили празника на Ръжена.

На стр. 5

Лица от делника

45 ГОДИНИ ВЯРНОСТ КЪМ ЕДНА ФИРМА

Докато си говорим с Дочи Иванова и зайдно вървим в спомените на нейния професионален път, една дума упорито се загнездава в ума ми и съпровожда целия разказ на моята събеседничка. Вярност. Това е думата, която никак си неусетно, но съвсем точно приляга на човек като нея. Вярност към една фирма, която започва в студения 9 февруари на 1979-а и продължава до днес, вече 45 години.

На стр. 7

Препоръчайте Идънред и може да спечелите до 1000 лв.

- Намерете компания, която би се възползвала от продуктите на Идънред България;
- Полъпнете формулара на нашия сайт;
- Ако компанията стане наш клиент, ще получите награда.

Сканрайте QR кода или посетете [www.edenred.bg/sluzhiteli/preporachay-kompaniya/ и участвайте!](http://www.edenred.bg/sluzhiteli/preporachay-kompaniya/and-uchastvayte/)

Идънред България е оператор на ваучери за храна и лидер в предплатените корпоративни решения за служители.

Ново! Размерът на ваучерите за храна до 200 лв. на служител на месец беше фиксиран в ЗКПО.

СТАНИ ЧАСТ ОТ НАШИЯ ЕКИП!

„НИМЕКС“ ЕООД

EIK 123094839

За ресторант „Орешака“

ТЪРСИ ДА НАЗНАЧИ

- Хигиенисти;
- Сервитьори;
- Готвачи;
- Управители.

Необходим документ при кандидатстване:

* Автобиография

За повече информация: 0700 70 717

Тодор Малаков, кмет на град Крън:

МОЯТА ЦЕЛ Е: КРЪН – ПО-ДОБРО МЯСТО ЗА ЖИВЕЕНЕ

Тодор Малаков бе избран за кмет, мандат 2023-2027, на най-младия град в община Ка-

таващите дейности до края на този етап от проекта. Към момента е наясно, че

Тодор Малаков

занълък – Крън. 47-годишният инженер, който бе независим кандидат за поста, е категоричен, че ще работи за всички граждани, независимо от пристрастия им. „Кандидатиращ се за кмет на Крън, където винаги съм живял, защото от години виждам някои проблеми, които все не се решават... И могат да се направят много неща“, мотивира се Малаков. Той признава, че от самото начало чувства подкрепата на хората и с благодарност отчита гласуваното доверие, което му дава Коалиция „Алтернативата на граждани“. Тодор Малаков не крие, че се надява това да продължи и занадред и се радва, че вече има реални резултати в тази посока.

една от улиците има изцяло нов водопровод и предстои асфалтиране. Очаква се и нов транспорт от финансирането. Малаков се надява, в рамките на този подетап на проекта, да се реши изцяло проблемът в източната част на населеното място. Дейностите вървят от югоизток на север-североизток в града, в тази му част, която е в съседство с Енина.

„В източната част на Крън има още един сериозен проблем, нерешен в годините“, отбележва той. Почистването на речното корито – това за него е спешна задача, макар да е наясно, че на много места у нас такива

там само растителни отпадъци от градини и дворове, тези места към момента се ползват за изхвърлянето на какво ли не, споделя кметът. Той лично следи какво става по тия участци в южната част, до заводите в Крън, в източната част и в най-северната зона, край поляната в края на града. Дори видял с очите си как крънчанин оставя на едно от „зелените“ сметища цяла врата от стар автомобил, за което му прави остра забележка. Забележките няма да са достатъчни, знае Тодор Малаков, бил е 18 години служител на реда. Надява се, че разширяването на градското видеонаблюдение много ще помогне за поддържане на обществения ред. Към момента има няколко камери, но кметът иска да ги увеличи максимално. Така ще има превенция спрямно нарушенията, а и по-лесно ще се откриват техните извършители, в случай на инцидент. Като цяло оценката на Малаков е, че:

Крън е сигурно място

Но трябва да се работи още в тая посока. Вторият по големина град в община има своя полицай. Общо петима са служителите на Кметството, което си е малка администрация. Кметът се надява в бъдеще да може да разполага и с група от поне двама души, които по всяко време да се отзовават на нуждите на населеното място от малки ремонти, поддръжка и други подобни дейности. Знае, че няма да е лесно да ги осигури, но не се отказва от идеята. В Крън право на глас, на последните избори, са имали 2800 граждани, но там живеят около 5000 души, макар по регистрация да са по-малко. Както е известно, част от населението е с адрес в град Казанълък, но други причини – например, ползване на училища и детски градини. Училище и детска градина Крън си има, те работят добре, казва кметът, но хората предпочитат понякога Казанълък, защото им е по-удобно на път за работа. Децата на градчето вече са привлечени за каузата. Празникът събор, провеждан по традиция на Архангеловден, било първото голямо събитие, което Малаков организирал буквально дни, след като бил избран, но с училището, с детската градина и с читалището се справили чудесно. Той разчитал на тях и за Коледния концерт, както и за бъдещите празници. В читалището се възнуват и от предстоящото участие на мъжката фолклорна песическа група „Нашенци“ в международен фестивал в Полша. Това става възможно, благодарение финансова подкрепа на общинските съветници от Коалиция „Алтернативата на граждани“. Групата ще пътува за Полша само след броени дни – на 18 януари. В Крън вече има и нова група за народни танци „Елтимира“, която набира

скорост, споделя Малаков. С една дума, казва той:

„В Крън си имаме всичко!“

Двама лични лекари, фелдшер, зъболекар и две аптеки осигуряват първите здравни нужди на хората тук. Търговската мрежа на Крън е също добра, ще се разкрива и нов голям магазин за месо с кулинарен щанд. Имат и офис на спедиторска фирма. Остава

по-добро място за живееене, ще може да разчита и на тухащия бизнес. Тук са базирани няколко много сериозни промишлени фирми. Техните собственици и ръководства вече са декларирали своята подкрепа. „Моята цел е:

Крън – по-добро място за живееене!

Когато е такъв, градът е по-добро място и за бизнес“, разсъждава Тодор Малаков.

Коалиция „Алтернативата на граждани“, начело с инж. Николай Ибушев, подкрепя добрите инициативи в Крън

общество за решаване още един проблем: обезопасяване на кръстовището на главния път Казанълък-Шипка при разклонена за Хаджи Димитрово. Познаватки отлично ситуацията, покрай предишната си работа, Тодор Малаков е наясно, че това не е общински проблем, защото пътят там е държавен. Според него обаче, при обединени усилия от страна на местни и държавни власти, проблемът може да се реши с изграждане на качествено кръгово движение. Наболял е подобен проблем и край Шипка, надявайки се нещата да се решават комплексно.

Кметът е информиран за всичко – и от официални източници, и директно от крънчани. Търсят го за всичко и

и е обнадежден от подкрепата, която усеща от своите съграждани. Разбира се, най-щедра тя е у дома, от семейството и близките. Синът му Георги – вече на 27, помага през цялото време на предизборната кампания, дъщерята Катерина, студентка във Великотърновския университет – също. До него е и съпругата Боряна. Всички са частвали от постигнатия успех. Но резултатите от работата на Тодор Малаков като кмет тепърва има да идват, знае той самият. За тях разчита на крънчани, на местния бизнес и на разбиране от страна на местната власт в лицето на кмета на Общината и на Общинския съвет. Както и на общинските съветници. Някои от тях и най-вече – съветниците от „Алтернативата на гражда-

Група „Нашенци“

по всяко време, ако е спешно. Проблемите са от всякакво естество, включително домашни.

Докато ми очертава първите си задачи, разбирам, че новият кмет на Крън има конкретни намерения за местни инвестиции, които подава като искане за включване в Инвестиционната програма на новия Бюджет 2024 на Община Казанълък. Той е наясно, че бюджетните средства са ограничени, но вяра, че за добrite идеи в Крън, търсейки неговия нов облик като

ните“, добре познават проблемите на Крън, отчита Малаков от срещите си с тях и това му вдъхва по-голямо спокойствие. За краткото време заедно са направили много – организацията на празника на града, провеждането на коледно-новогодишните празници, помощта при ремонтиране на Здравната служба и на детската паркова площадка. Всичко това за Малаков е знак, че с тези хора се работи ползотворно и се постигат много добри резултати.

Диана Рамналиева

От ляво надясно: Тодор Малаков и общинските съветници Янко Запрянов, Петя Папазова и Иван Иванов

Докато си говорим в кабинета му, зъвнят телефони, спешно влизат служители. Проблемите не чакат да навлезеш, затова бившият инспектор от РПУ – Казанълък, познат като началник-патрул, действа. Първата му задача била свързана с ВИК-аварии. Още от първите дни на мандата си започнал работа по въпроса – подменена е хидравлична помпа, която позволява достъп до вода на по-дълбоко, така че да се реши проблемът с ниското налягане и недостига на вода. Отстранени са и няколко аварии, които тук са чести. Причината са старите етернитови тръби и разрушената на много места асфалтова настилка.

ВИК-проектът

Реализацията на ВИК-проекта на Крън е водеща тема за местните хора. На новия кмет му предстои важна среща с изпълнителя на строителството, за да се запознае по-подробно с ос-

щества се неглигираят. Така е, защото не са свързани с ново строителство и шумо-медиен присъствие, но те са изключително важни за сигурността на хората и на населеното място като цяло. Малаков познава проблема открай време, живее до реката и смята, че хората не си дават сметка какви щети може да нанесе един пропливен дъжд. Затова ще търси средства за почистяването на речното корито и стриктно ще следи гражданините да не изхвърлят отпадъци в него.

„Зелените сметища“ отдавна не са зелени

Изхвърлянето на отпадъци на различни места из Крън той отчита като сериозен проблем. Критични точки в това отношение са бившият, т. нар. „зелени сметища“. Създадени, уж за улеснение на хората, които да хвърлят

„АРСЕНАЛ“ – УНИКАЛНОТО ПРЕДПРИЯТИЕ

По стратегически съображения, още през 1912 година постъпват предложения за дислокиране на Софийския артилерийски арсенал на други места в България – във Велико Търново или Сливен, но те не се съществуват. След възването му в длъжност министър на войната, тази задача е възложена на ген. Иван Вълков. Според някои летописи, генералът взема една карта на България и тегли два диагонала – от Видин до Тополовград и от Силистра до Петрич. Пресечната точка се оказва неговият роден град Казанлък. В предложението на генерал Вълков обаче има логична мотивация – Казанлък заема централно място в България, има добро географско разположение между Стара планина и Средна гора, има равнинна част, река, железопътна линия. И се започнало. Закипял градеж, невиждан дотогава по българските земи.

Годината била 1924-та...

Петът

Той бил неимоверно **труден и сложен**. В същото време – обявен в слава, възторг и романтика. Хората, положили основите на фабrikата, не знаели умора. Със себетаденост те я съграждали от първия ѝ ден. След тях поели други, които следи живота си с предприятието и продължили да творят историята му. Потомците им, днешните арсенали, го превръщат в своя съдба и с готовност завещават невероятните си постижения на поколенията – за да съхраният „Арсенал“ завинаги. Равносметката **днес, след 100 години**, е: компанията е световно известна марка, с водеща позиция в националната икономика; емблема на отбранителна индустрия в страната, най-големият работодател в българското машиностроене. „Арсенал“ е **уникално предприятие, той няма равен на себе си в България!** – еднозначно отбелоязват в най-ново време медите. Това заявяват и работещите в дружеството, и гражданите на Казанлък и региона, и партньорите на фирмата, и институциите в държавата.

Наименованията на предприятието

Както и да се е наричал „Арсенал“, името му винаги е било символ на бърз технически прогрес, висока производителност и високо качество, на мащабно новаторско развитие и международен авторитет.

През 146-е години на своето съществуване предприятието е носело различни имена. **Най-популярните са:** Русенски артилерийски арсенал, Софийски артилерийски арсенал, Военна фабрика, Държавна военна фабрика, Военен завод 21, Завод 10, Обединено промишлено предприятие – ОПП „Фридрих Енгелс“, Обединени заводи – ОЗ „Фридрих Енгелс“, Машиностроителен комбинат – МК „Фридрих Енгелс“, Държавна фирма – ДФ „Арсенал“, „Арсенал“ ЕАД, „Арсенал“ АД.

Ръководителите

От създаването на „Арсенал“ до днес те са 33-ма – хора, имали кураж да застанат на най-високата позиция на първото в България индустритално предприятие – с многочислен персонал, с мащабна производствена и сложна управлена структура. За някои от тях историята е съхранила значителни сведения, за други е запазила само имената им. **Най-дългогодишният директор на „Арсенал“** в цялата му – близо век и половина, история е инж. Николай Ибушев. На поста той е **27 години** – от 1997-ма.

За първи път в България

Предприятието е пионер в създаването на много нови производствени мощности и изделия. Някои от тях са:

- **Първата Химическа лаборатория в България** е създаден в Русенския артилерийски арсенал (РАА), през 1884 г.
- **Първият център за обучение на оръжейници в България** е създаден в Русенския арсенал на първите му години.
- **Първата Оптическа работилница** у нас функционира от 1927 г. в Държавна военна фабрика (ДВФ) – Казанлък.
- **За пръв път в страната производство на капсули** е въведено в ДВФ в Казанлък през 1929 г.
- **Първото в България производство на противогази** започва през 1934 г. в ДВФ – Казанлък.
- **Първата в страната Барутна фабрика** е построена през 1935 г. в ДВФ – Казанлък.
- **Първият за България рефрактомер** – уред за разлагане цветовете на светлината, единствен в страната, е доставен в ДВФ – Казанлък.
- **Първите акумулатори в България** са произведени във Военната фабрика в Казанлък през 1946 г.
- **Първият български дизелмотор** е произведен в ДВФ през 1947 г. През с. г. са произведени и първите помпички за горивото на дизелмоторите.
- **Първият в държавата струг – „Нилес“**, е произведен в ДВФ през 1947 г.
- **Първият електромотор у нас** е произведен във военния завод в Казанлък през 1948 г.
- В Завод 10 през 1949 г. са произведени **първите двуцевни ловни пушки, електродетонатори, ловни патрони** и др.

Първият дизелмотор

Първият струг „Нилес“

- **Първата в страната детска забавачница** е открита през 1933 г. във фабриката в Казанлък.

- **Първото ведомствено практическо Механо-техническо училище** е открito през 1947 г. в ДВФ – Казанлък.

- Дело на ДВФ е **първата, построена за работници, почивна станция в страната** – това е почивната база на върх Столетов, изградена непосредствено след 1944 г.

- **За първи път в България предприятие издава печатен орган** – в. „Заводска трибуна“, който започва да излиза през 1949 г. в казанлъшката Военна фабрика.

- **Първият ведомствен музей на оръжейната промишленост у нас** е създаден през 1974 г. на територията на военния завод в Казанлък.

Държавните награди

В своята дълголетна история „Арсенал“ винаги е бил оценяван като мащабно промишлено предприятие, в което се решават задачи от национално значение. **Предприятието е носител на най-високите държавни отличия** в периода 1944-1989 г. – два ордена „Георги Димитров“, орден „Народна република България“ – първа степен, и „Знаме на трудовата слава“.

Носители на орден „Георги Димитров“ са 4-ма специалисти и работници, със званието „Герой на социалистическия труд“ са удостоени 6-ма, а 800 са отличени с други държавни и ведомствени отличия.

Символите

Сам по себе си „Арсенал“ е символ – със своята уникалност и своята мощ. Марката „Арсенал“ има и име на компанията по света и със стилизирано „А“, разработено като гайка и гаечен ключ – символ, който се помни веднага. Запазеният знак на предприятието е решен в метално зелено – асоциация с основното производство, и динамично яркочервено, олицетворяващо енергията, движението, развитието.

Многобройни изделия, бланки, диплини, знач-

ки, календари, банери, плакати и сувенири тиражират емблемата на оръжейния гигант.

Тя е акцент и в другия символ на „Арсенал“ – фирмениот знаме. Превъплътена е в десетки интериорни и екстериорни решения в дружество-

то – дело на арсеналци – едно от многобройните свидетелства за фирмена принадлежност в действие.

Мария Рашкова

ДОНКА ИВАНОВА:

С ИМЕ НА СВЕТЕЦ И РОЖДЕН ДЕН НА 8-И МАРТ

Тя е Донка Иванова – зата за развитие и ване на боеприпаси (БРВБ) към Завод 0. В Базата работи отдавна, но отскоро е поела отговорността на ръководител-сектор. Иванова е част от отличените във фирмения Алея на трудовата слава. Говори за „Арсенал“ с доверие и обич – като човек, свързал целия си професионален живот с казанльшката оръжейница. Тук е нейното успешно развитие на машиностроител, тук вижда и своето бъдеще. Разказва за всичко с радост в блестящите зелени очи, макар за малко да ни откаже присъствие в любимиия вестник – от чиста скромност. Скромност, типична за хилядите арсеналци – почтени, работливи, дисциплинирани и без никакви амбиции за медийно отразяване. За малко да откаже и мястото си

в Алеята, но нямало как, там отиваш не по собствено желание, а според приноса си в общата работа, за който твоите ръководители преценяват. Тя, очевидно, има такъв принос. Срещата ни е дни преди Антоновден, нейният имен ден. Но се оказва, че сред арсеналски-ти колеги Донка е известна не толкова с това, че носи името на Св. Антоний, колкото като „Родената на Осми март“. Да, тази обаятелна жена е родена на Международния ден на жената. И наистина преминава през живота си с тихата кратост на знака на Рибите – спокойно, отговорно и без излишен шум. Но с усмивка и естествена доброта.

В началото на 1990-те проме-

Донка Иванова получава отличието от генералния директор на „Арсенал“ инж. Николай Ибушев

без памперси, без нищо в магазините, нерядко дори – без ток и вода. Единствената сигурна опора в нейния случай се оказва „Арсенал“.

Да работиш в казанльшката оръжейница с диплома от престижния тогава техникум „Владимир Заимов“ в Сопот не е изненада. Изненада бил обаче фактът, че Донка Гочева, отличничката на техникума, завършила училището с медал, се оказала извън списъците за ВУЗ. Навремето това се случваше, студентските скамейки не бяха така достъпни дори за отличниците от средното образование.

тази работа е изцяло ръчна. Но и умствена – обикналяш пишеш, изчисляваш... „Няма компютри като сега”, смее се Иванова, която днес не може да си представи работата си без системата „Техноклас” – изключително полезна, удобна и даваща пълна информация за всичко в производството на огромното предприятие. За повече от три десетилетия електронните технологии са навлезли в „Арсенал” повсеместно. В сегашната ежедневна ангажираност на Донка Иванова компютърът е основно средство за извършване на задълженията. Преди да започне да конструира в БРВБ, тя трупа опит и като ОТК, била е и химичен лаборант. В казанлъшката оръжеенница няма как да израстваш, без да си минал всички етапи на производството. Това са опит и знания, без които по-високите

Донка идва в БРВБ от

Началото на това важно за-
иновациите във фирмата зве-
но е още по времето на Т. нар.
„комплекси“, както преди три-
десетина години се именуват
отделните заводи. Били го-
дини на криза, спиране и за-
почване на производството,
постоянно местене на хората
от едно място на друго из за-
водите.

Когато в звеното идва цял екип специалисти с опитата от ВМЗ - Сопот, нещата тръгват сериозно. С Донка те взаимно си допадат в подхода по време на работа, не само защото тя е кадър на сопотския „Заимов“. В ней откриват амбициозен, търпелив и отговорен човек, който има знания и качества. Така тя става технолог, но изпълнява и конструкторски задачи. Признава, че това, което е научила в конкретните си задължения тук, се дължи на работата в екип в Базата и на машинария на управление, прилаган от нейните ръководители. Иначе, няма как да покажеш добри резултати. Да си част от екипа на инженер Станислав Зарев, който дълго време е неин

отнася се към подчинените си с уважение, съобразява точно ситуацията и на него може да се разчита. Хубави спомени Иванова пази и от бившият директор, инж. Симо Цонков, починал преди година. Атмосферата в колективата, която в Базата наброява около тридесет души, винаги е била творческа и заредена с ентузиазъм. За Иванова пускането на новите изделия в производството е изключително интересен процес. Да проследиш пътя на едно изделие от фазата, когато то е само идея, през чертежите, изпитанията, опитната партида, внедряването, до масовото производство, за нея е единично малко чудо, което я увлича да работи. Такива „малки“ чудеса, при които нещата се изпълват със съдържание от самото начало, когато всичко е все още „на хартия“, до момента, когато на полигона наблюдават с колегите реалните резултати от труда си, в нейния професионален опит вече има много. Но Иванова продължава да им се радва като за пръв път. Затова не крие, че:

Работата ѝ носи радост

Иванова признава обаче, че за тази работа се искат и много търпение, дисципли-
ната и уважението на българската история, включват
и във всяко пътешествие у нас. Тази обич при Донка отдавна е
скрепена и с много прочетени

Водопадът до лифта край Сопот е любимо място за отпивки в летните жеги.

Арсеналското семейство Донка и Иван Иванови обича да пътешества из България. Родопите е една от любимите им дестинации

ните в България са огромни. Те се стоварват с цялата си сила най-много върху съвсем младите хора, застанали на прага на професионалната и житейска реализация. Донка е една от тях. Семейството с Иван начева общия си живот тогава, когато набързо останатите във времето на промените мечти за светло бъдеще спешно се сменят с дошлиите неподозирани тежки изпита-

перфектни и винаги са били ценени в „Арсенал“. Като завършила химическа специалност, първо Донка попада в Завод 2/190, на мястото, добре познато на арсеналци като АРЛ-а. Там не ѝ допада много и тя се мести в цех 150, където бързо забелязват, че тя може повече и така започва да расте в професията. Години наред е статистик-отчетник, когато

— прят началник, а сега е ръководител-направление, е професионално удоволствие, казва Иванова. В неговия екип тя носи отговорността за още двама души. Но задачите поставя инж. Зарев. Инж. Пенчо Маджаров, който е директор на БРВБ, е човек, от когото можеш много да научиш, казва Иванова. Тя гордени не само като абсолютен професионалист, но и като човек, който винаги помога

книги. Тя продължава да чете. Във всеки свободен момент – почти всичко, без фантастика. Реалността и истинските неща в живота за Донка Иванова санейната същност. Справянето с предизвикателствата, трудът, упорството, новите проекти в работата... Смисълът на семейството. По женски близо до дома и децата. Все пак, родена е на Осми март.

Диана Рамналиева

Продължава от стр. 1

Томас Джордж: Започнах съзнателния си живот ...

Томас Джордж е израснал в Делхи, столицата на Индия. За себе си казва, че е късметлия относно две неща – завършил е икономика и след академичното обучение е намерили професионална реализация в реалния живот.

„И до ден днешен продължавам да се уча от хората с опит в бизнеса“, признава Томас, който успешно съчева енергията на младостта и стремежа да надгражда в своето развитие, черпейки от знанията и мъдростта на хората, с които го е срецинала съдбата.

- Г-н Джордж, Вие поехте офиса в Индия от бригадир Равиндер Мета, за когото казвате, че е изключителен професионалист, човек с ерудиция и авторитет. Въщност, за Вас предизвикателство ли е тази позиция, която наследявате от него?

– Нека започна с това, че има много да живея и да работя, докато стигна нивото на бригадир Мета, аз още се уча. Мисля, че едно от най-важните неща, на които бригадир Мета ни научи, е как да мислим. Той, един вид, ни даде формулата как правилно да мислим и как да решим даден проблем. И тази формула ние можем да ползваме в много различни ситуации. Правили сме това и този подход работи перфектно. Когато си до бригадир Мета, ние, неговите по-млади колеги, се чувстваме малко притеснено, защото неговият авторитет и неговата репутация са респектиращи. Но винаги сме успели неговата подкрепа, разбира се, много важна е подкрепата и на хората от „Арсенал“. Те ми помогнаха да се придвижка на по-горно ниво в професионалното си развитие. Всеки ден научавам нещо ново. Вече не си цапам ръцете с оръжейна смазка, както преди, но това си остава едно от любимите ми неща. Когато ходя на т.нр. приемки и отсядаме в различни малки хотели, целите ни дрехи са в машинно масло. Дори веднъж получихме бележка

от хотела, че не могат да ни изпрерат дрехите, пропити с масло, защото са прека-

нивото и авторитета, които има фирма от ранга на „Арсенал“. Поемайки предста-

Томас Джордж пое ръководството на офиса на „Арсенал“ в Делхи от бригадир Равиндер Мета

лено замърсени. Аз приех това не като обида, а като удовлетворение, че сме си свършили работата.

- Преди да започнете работа за „Арсенал“, какво знаехте за компанията?

– Не знаех много за „Арсенал“ допреди 2010-2011 година. Когато започнах да работя за „Арсенал“, аз бях на 24 години, твърде млад. Може да се каже, че започнах съзнателния си живот с „Арсенал“ и това би трябвало да отговори на всички въпроси. В началото правех обикновени неща, но съм участвал във всички проекти от 2016-2017 година, спрещал съм се с всички екипи, които бяха изпращани в Индия от България. Първата среща с технически лица от фирмата беше с екип от Завод 1. Работил съм с технически лица на всички нива. Занимавал съм се предимно с дейности за установяване и улесняване на разговорите предвид бъдещите изпитания.

Официално от 8 години съм на работа в офиса на дружеството в Индия, но се познавам с Петър Асенов няколко години по-рано. На практика, с „Арсенал“ съм свързан от 2012 година. Офисът в Индия е с екип от петима души. Намира се в центъра на Делхи, в много престижен квартал и в представителна сграда. Местоположението на офиса напълно отговаря на

вителството на дружеството – първото, създадено извън границите на България, зная, че поемам голяма отговорност. Уверен съм, че следващите няколко години ще бъдат много интересни, има голям потенциал в този бизнес.

- А какво знаехте за България?

– Това, което знаех за България, бе, че дипломатическите отношения между вашата страна и Индия са установени доста отдавна, още през 1954 г. По-скоро знаех за взаимоотношенията между двете страни в сферата на културата и духовното развитие по времето на Тодор Живков и на неговата дъщеря Людмила Живкова. Това беше от училище, че съм, че тя е изиграла голяма роля за установяване на дружески отношения между двете

стали в областта на културата. Първо са били двустранните връзки на ниво култура и духовност, преди установяването на бизнес отношенията.

Ние, в Индия, знаем също, че повечето българи са гледали филма „Слонът, моят приятел“ и популярният актьор Радж Капур. Прави ми

впечатление, че хората тук са гледали индийски филми и познават индийски актьори и назад във времето. Също така, доста думи са едни и същи и в Индия, и в България – например барут, чинар... Има много сходни неща между нас, дори по-лютивата храна, която пригответе в Индия, прилича на храната, която доста хора готвят тук.

- Както ние в България обичаме да казваме: Нова година – нов късмет. В случая, нашата поговорка важи и за Вас, макар че този късмет е по-скоро заслужено признание за Вашата работа и още по-голяма отговорност. Как се чувствате вече като ръководител на офиса в Делhi?

– Искам да подчертая, че „Арсенал“ е марка, която се е доказала и името говори достатъчно за качеството и нивото на произвежданата от фирмата продукция. Не е необходимо ние да правим реклами на образа на „Арсенал“, защото аз виждам отношението и уважението, когато се говори за него. Това прави нашата задача по-лесна – нашата работа

ако нямаш вяра в човека до себе си, нещата стават трудно или няма как да се получат.

Ще ви дам един пример за значението на спойката между екипите. Според преброяването от 2001 година, в Индия има 1635 рационализирани майчини езика, 234 идентификуеми майчини езика и 22 основни езика. Например, хората от Делхи, които говорят хинди, не могат да се разберат с хората от щата Тамил Наду, които говорят тамил, и по време на бизнес среща говорят помежду си на английски, за да се разберат. В същото време, в един от проектите, който се реализира за по-дълъг период от време, в даден момент техническият екип от „Арсенал“ и техническите лица от Индия нямаха нужда от преводач на английски. Те така се сработиха, че всеки си говореше на неговия език и се разбраха чудесно. Бяха си направили система с ключови думи на български и на хинди с номера, която работеше перфектно.

- Г-н Джордж, след толкова контакти с българи, как чувствате нашата страна?

От ляво надясно: Томас Джордж, бригадир Мета и Пейко Сизов по време на делови разговор

е да поддържаме връзката между „Арсенал“ и клиентите. Веднъж установена тази връзка и, когато има спойка, която работи безпроблемно, ние ставаме екип. Много бързо се сработваме и всичко върви както трябва. Това важи особено в трудни моменти или по време на изпитания, защото,

– Посещавал съм България близо 10 пъти. Харесвам природата, харесвам кухнята, особено шопска салата, луканка, скара. Разбира се, най-важното нещо на страната са хората, а те са чудесни.

Юлия Младенова

Със съдействието на Пейко Сизов и Донка Пеева

Продължава от стр. 1

С УВАЖЕНИЕ КЪМ ХОРАТА НА РЪЖЕНА

Освен икона на Св. Йоан Кръстител, който е небесният покровител на населеното място – църквата тук, която е на близо 130 години, носи името „Св. Йоан Предтеча“, те дариха на ръженци красив сувенир на кукер и медна подкова за късмет, здраве и бебрекет. Коалиция „Алтернативата на граждани“ подкрепя добрите инициативи в селото – общинските съветници от непартийната формация направиха най-голямото към момента дарение за възстановяване на читалищната сграда и осигуриха богата коледно-новогодишна украса, създавайки празнично настроение на неговите жители.

Празникът събра хората на площада, за да се веселят и да се насладят на програмата. Деца от детска градина „Славейче“, чийто филиал се намира в Ръжена, ученици от Обединено училище „Св. Св. Кирил и Методий“, самодейни колективи от НЧ „Светлина – 1928“ в с. Ръжена и НЧ „Хаджи Димитър – 1927“ от с. Кънчево, кукерите от група „Мераклии“ от с. Турция и „Теодор лайв бенд“ вдигнаха настроението. За добава се разнасяше прималивият аромат на казанълъшки понички, на вкусна скара и апетитни мезета.

Кметът на Ръжена Христо Ванджиков поздрави жителите

Общинските съветници от „Алтернативата на граждани“ почетоха празника на с. Ръжена

на селото и техните гости, дошли заедно да отбележат празника, като им пожела здраве и успешна 2024 година. Той подчертая, че ще продължи да работи за по-доброто настояще и бъдеще на населеното място.

При последното преброяване в Ръжена има 1103 жители. Детската градина се посещава от 46 деца. Единственото в Старозагорска област Обединено училище се намира тук и разполага с много добра материална база. В него учат 160 деца от 1 до 10 клас, като в горните паралелки учениците имат професионална подготовка по специалността „Работник в заведения за хранене и развлечения“.

Юлия Младенова

ХОБИ НА 55 ГОДИНИ: ЛОВЕЦЪТ НА АВТОГРАФИ ОТ КАЗАНЛЪК

Вторият в класацията „Спортист на годината“ на България за 2023 година и 13-и в световната ранглиста по тенис

гимнастика, заедно с тези от „солистите“ Боряна Калейн и Стиляна Николова. „Сигурно закъснявам, защото чух, че има промяна в състава на отбора“, възнува се Цокев, който пратил писмото си до Българската федерация по художествена гимнастика в края на декември миналата година. Това писмо, до гимнастички, дадеч не е първото. Учителят пази снимки и картички с подписите на Нешка Робева и Мария Гигова, състезателки отпреди повече от половин век.

Обща снимка на Робева с първите „златни момичета“, сред които блестят Илиана Раева, Лили Игнатова и Анелия Раленкова, зама члено място в албума му с ВИП-

подписи. Тук са и съвремените любимици – лудогорски футболисти, които дават и бонус към автографите – тениски и клубни сувенири.

За 78-годишния учител, пенсионер от училището в Шипка, поддържа същите интереси като и преди. Тук са и съвремените любимици – лудогорски футболисти, които дават и бонус към автографите – тениски и клубни сувенири.

За 78-годишния учител, пенсионер от училището в Шипка,

Цокеви, благодаря за любовта към Войводата!“.

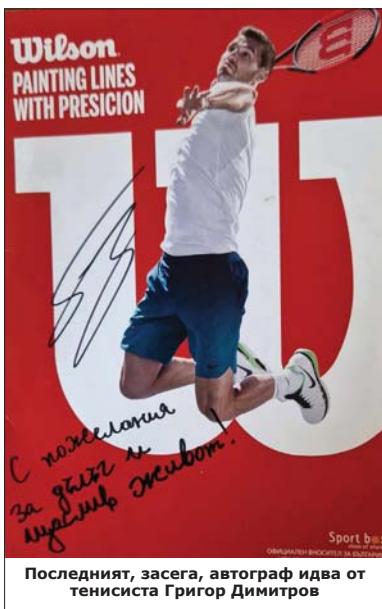
Даниел е човекът, който

присъства обаче култов съветски разузнавач от времето на Студената война – Шандор Радо. От него Цокев

пази книга и разузнаваческа карта. От звездите на сошлагера в албума е самата Едита Пиеха, съветска поп звезда от полски произход и обществена активистка!

Но българските герои пенсионирания начали учител цени най-много. Видно място в края на единния му албум има героят от Отечествената война и дългогодишен шеф на Българския олимпийски комитет ген. Владимир Стойчев, който

праща специално послание. Тук е и сегашният лидер на БОК, световната рекордьорка с ненадминат рекорд на висок скок, Стефка Костадинова.

Последният, засега, автограф ида от тенисиста Григор Димитров

Григор Димитров изпрати своя автограф в Казанлък. Получател е пенсионираният начален учител Степан Цокев, когото през 2020-а, в разгара на ковид-пандемията, от културното шоу „Като две капки вода“

поддържа същите интереси като и преди.

За 78-годишния учител, пенсионер от училището в Шипка,

Степан Цокев с актрисата Деси Бакърджиева, чиито родови корени водят към Тодор Бакърджиева от Казанлък

нарекоха Ловецът на автографи. Тогава казанлъчанинът „блесна“ в Капките като единствен допуснат като публика в празната пандемична зала на шоуто, ако не се брои дъщеря му Събина, също учителка. С тях се снимали всички, дали и автографи с радост. Към събранныите от Степан до този момент над 500 подписа, за четирите години от тогава е прибавил още 300 нови. Един от тях е този на Гришо, който праща подписа си по пощата – така, както го правят и други известни българи, поканени от страстния казанлъшки колекционер.

„Издебнах го, когато е в България, и стана бързо“,

казва Цокев, който тия дни с нетърпение отваря пощенска съдка кутия за още поиска от спортисти. Очаква автографите на новия национален ансамбъл по художествена

гимнастика, също как! Кой друг притежава албум, от който надничат парфираните с подпис образи на младите Лили Иванова, Йорданка Христова, покойният Степан Воронов... В албума му са и оперните световни звезди Николай Гяуров, Никола Гюзелев, Стефка Евстатиева... Но всичко, все пак, започва от естрадата – с любимия на съпругата му Веска – Бисер Киров. 1968-ма: певецът се отзовава и така, за над половин век, още 800 пъти радост за Цокев.

Наум – Христо – Наум Шопови

който в живота си пробвал и други поприща като строителството и управлението на столова в местния ТЕЦ, животът е различен. Благодарение на неговото хоби. „Хоби и това е!“, отговаря той на всеки, запитал го как му се занимава с тия неща. Занимава му се и още как! Кой друг притежава албум, от който надничат парфираните с подпис образи на младите Лили Иванова, Йорданка Христова, покойният Степан Воронов... В албума му са и оперните световни звезди Николай Гяуров, Никола Гюзелев, Стефка Евстатиева... Но всичко, все пак, започва от естрадата – с любимия на съпругата му Веска – Бисер Киров. 1968-ма: певецът се отзовава и така, за над половин век, още 800 пъти радост за Цокев.

Тук, разбира се, е и Стоичков!

Модерният ляв от Барса праща на Цокев подписана биографична книга, в която собственоръчно е написал със златен маркер: „За Степан с обич!“. Васил Михайлов пък през 1981 г. пише на гърба на артистична снимка, на която е облечен в костюма си на Капитан Петко войвода от едноименния филм: „На сем.

вил го лично Бойко Борисов, който се обадил да му каже, че пратеният подпис е оригинален, не е служебен пиар.

За юбилея му – на 70, се обадил лично и президентът Плевнелиев, а президентът Първанов

Сред световните олимпийци виждаме и съветския „вратар на всички времена“ Лев Яшин.

Автографи на казанлъчани в колекцията на Степан Цокев не се срещат, с изключение на Любомир Кабакчиев. От живеещите тук присъства само

големият бегач на дълги разстояния, маратонецът Ради Милев, който дошъл на гости и подарил специално портфолио.

Усмивките на Степан Цокев нямаят край. Той създава и приятелства. Като това с Наталия Герджикова от НОВА, с която се чуват по телефона. Негоият единствен проблем сега е най-после да подреди богатството си по-добре. Преди да го предаде на внуките като наследство и преди да постигне целта си – за 80-ия си рожден ден след две години да закръгли колекцията си до 1000.

Диана Рамналиева

Първият автограф в колекцията на казанлъчанина е от Бисер Киров

вкара в безценно телефонен указател на татко си номерата на ВИП-овете. „Баща ми има уникален телефонен указател!“, споделя той. Поздрава

Спомен от златните момичета на Нешка Робева

му праща книга като подарък. Обажда се и Цацаров. От Корнелия има цяло писмо с логото на БСП, тук е и Цветан Цветанов. Но

Доган и Костов липсват

Лица от делника:

45 ГОДИНИ ВЯРНОСТ КЪМ ЕДНА ФИРМА

Продължение от стр. 1

Дочи Иванова е преводач по немски език в „Арсенал“ и от първия си ден в предприятието е на своя пост, независимо дали е делник или празник.

Пред цеха, където Дочи Иванова започва арсеналския си трудов път

Завършила е елитната Немска езикова гимназия в Бургас през 1978 година. И почти веднага след ученическата скамейка, започва работа в „Арсенал“. Назначават я като фрезист, втори разряд, в тогавашния Център за металорежещи машини с цифрово-програмно управление, известен като Програмния център, чийто наследник днес е 1/130. Негов началник по

от всички нейни съученици единствено Дочи работи като преводач по технически немски език.

„От 1979 година съм не-прекъснато на монтажа на всяка машина, доставена от Германия

Аз съм на всяко обучение на специалистите, които ще работят с нея, на самия монтаж, на ремонтта, на модернизацията. Зная всеки

превежда при обучението на арсеналски работници и специалисти за механици в Програмния център, който по това време е най-модерният цех в предприятието. До 1995 година Дочи Иванова е на тази позиция, а след това, по покана на тогавашния технически директор Иван Чаков, става преводач в Главна дирекция. През 2007 година преминава към „Арсенал – 2000“, но в действителност работи за цялата фирма. От 1999 година, вече четвърт век, тя е единственият преводач по немски език в дружеството. При последната сбирка на Випуск '78 на Езиковата гимназия в Бургас, се оказало, че

Дочи Иванова, всъщност, е написала не една дипломна работа. Вероятно дори не се е замислила върху това, но за мен, за да бъдеш толкова дълго време технически преводач и да обясниш всяко нещо по най-добрия начин, първо трябва ти да го разбереш и осмислиш. А тя със сигурност го е правила и продължава да го прави. Неслучайно притехава и най-високото ниво на достъп до машините закован на цеви, като по-следното поколение от тях има и он-лайн връзка с фирмата производител в Австрия.

„През 1986 година дойде първата, най-голямата, машина за цеви. Монтирахме я 7 месеца, – продължава спомените си Дочи, които чертаят щрихи от историята на „Арсенал“, –

Два месеца работехме без почивен ден, и в събота, и в неделя

Връщайки се в годините назад, се сещам за различни ситуации, помня и посещения на високопоставени държавни лица. Например, в Програмния център посрещнахме Добри Джуров, целият колектив бе строен в цеха... (Б.р. – Армейски генерал Добри Джуров е най-дългогодишният министър на отбраната на България – на този пост е от март 1962 до ноември 1990 г. – цели 28 години, 8 месеца и 5 дни). В дневно време нямам да забравя пуска на новата техника в Завод 6 – система за изработка на детайли, готови за директен монтаж. Случи се по време на Празника на розата 2018 година. Наблюдавахме празничната заря от завода, след което продължихме да работим заедно със специалисти от Хърватия, Италия и САЩ. Работихме до 3 часа през нощта, а на сутринта в 6.00 бяхме отново на линия. И с австрийски специалисти имам прекрасни спомени – с тях работехме и в събота, и в неделя по 10 часа. В цеха имаше печка и, за да не губим време, аз приготвях храна на място, грижех се да се чувства удобно. Хапнем, поговорим си за нещо весело и ободряващо и пак продължаваме. При монтажа на новата преса в Завод 3 непрекъснато контактувах с представители на фирмата от Германия. Винаги ми е било приятно да работя с чужденци, работата ми на преводач е изключително интересна“. И до днес Дочи Иванова се радва на добирата контакти със специалистите от Хърватия, от Австрия, от Германия. Дори в някои фирми веднага разпознават гласа ѝ по телефона, още преди да се е представила. В ежедневието се е сблъсквала и с трудности, имала е и разочарования, но тях е оставила далеч зад гърба си. В спомените ѝ изплувват само прекрасните моменти от контактите си

с хора от близо и далеч, хубавите взаимоотношения с колегите, приятелствата, радостта от срещите, удовлетворението от добре свършената работа.

„Целият ми живот е преминал в „Арсенал“,

прави равносметка Дочи Иванова. И споделя, че арсеналската връзка в семейството ѝ идва още от нейните родители. Майка

биология и география на немски език. Дори една година е поканена да преподава на немските паралелки в СУ „Екзарх Антим I“ по тези два предмета. Майка и за кратко време като учител, Дочи Иванова и до днес се радва на уважение то на своите ученици.

„И преди, и сега – винаги ми е хубаво в „Арсенал“, признава тя. И няма как да е иначе, щом като 45 години е останала вярна на за-

С внуките Галин, който вече е на 8 години, и Деян – на 2 години и 8 месеца. Дочи искрено се надява някой от тях да поеме по нейния професионален път

С Франк и Еленор Лаер от Меминген, Германия, с които съвместната им работа в Завод 3, а приятелството остава за цял живот

това време е Пенчо Дойнов. В края на м. март същата година, след по-малко от 2 месеца, тя е назначена за преводач към центъра, който тогава е към Главна дирекция, а след това последователно преминава към Завод 5 и Завод 1, съответно с ръководители Марко Маринов, Димитър Марков и впоследствие – Милчо Петров. Почти веднага я изпращат в командировка в Дрезден, за да

детайл. Едва ли има човек, който да познава машините за коване на цеви по-добре от мен“, споделя Дочи Иванова. Вярвам ѝ. Дори си мисля, че, боравейки със сложна техническа материя, където е недопустимо каквото и да е двусъмислие при превода, с трудния немски език, особено в технически немски, пълен с терминология, изискваща прецизност и абсолютна точност, за тези 45 години

вода, въпреки възможностите за промяна, които вероятно съдбата неведнъж ѝ е предоставяла. За Дочи Иванова „Арсенал“ не е просто работното място, той е нейният житейски избор, на който не е изменила.

Юлия Младенова

„Арсенал“ АД

Предлага работа за:

- Висококвалифицирани инженери по различни специалности;

- Специалисти и работници в сферата на машиностроенето за заводите на дружеството в Казанлък и Мъглиж и за новия завод на „Арсенал“ в Стара Загора;

Всички свободни позиции, условията, които предоставя дружеството, необходимите документи за кандидатстване и начинът им за подаване могат да се видят на официалния сайт на „Арсенал“ АД, на линка: <https://www.arsenal-bg.com/jobs>

Кандидатите могат изтеглят документи от сайта на „Арсенал“ АД:

www.arsenal-bg.com/kadri, да ги получат от Офис № 1 – Пропуски, намиращ се на Централния портал на дружеството в Казанлък на бул. „Розова долина“ № 100, или във фирмения офис в Стара Загора на бул. „Цар Симеон Велики“ № 118.

Попълнените документи могат да бъдат изпратени на електронен адрес:

kadri@arsenal-bg.com, подадени в град Казанлък в Офис № 4 на дружеството или в офиса в Стара Загора.

Тел. за контакти: 0431/57747; 0882987799; 0882987754; 0885332535

ЮНЕСКО – ОБЕКТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ

ЮНЕСКО е организация на ООН за образование, наука и култура със седалища в Париж. Учредена е през 1945 г. в Лондон. България се присъединява през 1956 г.

Организацията наброява 193 страни членки. Има над 60 офиса и няколко института изцели свят. Официалните ѝ езици са английски и френски. От 2017 г. приемник на българката Ирина Бокова като генерален директор на организацията е Одри Азул от Франция.

Списъкът на световното наследство на ЮНЕСКО включва 700 паметници на културата и 200 природни забележителности. Българските обекти в него са 10 – 7 от културното наследство и 3 природни. В Списъка са включени и 3 нематериални български обекти.

Казанлъшката тракийска гробница

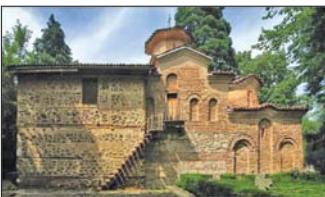
Тракийската гробница край Казанлък, IV–III в. пр. Хр., е първият български паметник, включен в световната съкровищница на ЮНЕСКО – през 1979 г. Открита е през 1944 г. в парк „Тюлюбето“. Състои се от преддверие, коридор с изписани бойни сцени и куполна гробна камера със сцени от погребението на тракийски владетел. Стенописите ѝ са най-добре запазените у нас и с най-висока художествена стойност образци на тракийското изкуство.

Мадарският конник

Мадарският конник, датиран към VIII век, е единственият скален релеф в Европа от ранното Средновековие. Изсечен е на 23 м височина на отвесна скала до с. Мадара, Шуменско. Включен е в Списъка на ЮНЕСКО през 1979 г. В естествена големина са изобразени конник, лягаш орел, куче и прободен с копие лъв. До тях са издълбани надписи на гръцки език. Предполага се, че триумфирящият владетел е хан Тервел.

Боянската църква

Средновековната църква „Св. Св. Никола и Пантелеимон“ в кв. „Бояна“ в София е вписана в Списъка на ЮНЕСКО през 1979 г. Със световна слава са стенописите от 1259 г. на т. нар. Боянски майстор. В Боянската църква има над 240 изображения, в т. ч. на севастократор Калоян и съпругата му Десислава. Дворът е устроен от княз Фердинанд, до днес там са засадените от него скови. В него е погребана съпругата му – царица Елеонора, спасила катарама от разрушаване.

Издателски съвет: Николай Ибушев, Владимир Чучумищев, Янко Запрянов, Добрин Драгнев, Петя Папазова, Иван Иванов.
Редакция: Юлия Младенова – гл. редактор, Диана Нейчева, Мария Рашкова, Димитър Бахчеванов, Невена Атанасова, Искра Буюклиева, Венко Юнаков. Със съдействието на НКБС и КТ „Подкрепа“ в „Арсенал“ АД.

За връзка с редакторите на „Трибуна Арсенал“: e-mail: tribuna.arsenal@gmail.com; Юлия Младенова: 0882 98 70 14, e-mail: julia_mladenova@abv.bg, Диана Рамналиева, e-mail: di_ramnalieva@abv.bg; Мария Рашкова: 0882 98 70 12, mvrashkova@abv.bg; Димитър Бахчеванов: 0888 21 01 00

Ивановските скални църкви

Вписани са в Списъка на ЮНЕСКО през 1979 г. Около 20 средновековни църкви, разположени в пещери, издълбани в отвесни склонове до с. Иваново, Русенско, образуват големия скален манастир „Св. архангел Михаил“. Най-запазена е църквата „Св. Богородица“ – на 40 м височина. Стенописите ѝ са световноизвестни. Според учениците, един от тях е първообразът на Тайната вечеря.

Старият Несебър

Несебър е сред най-старите градове в Европа. Основан е 3000 години пр. Хр. В ранното Средновековие е наричан Месемврия. Дължината му е 850 м, ширината – 350 м.

Разположен е на малък полуостров на Черно море. Заради многообразните си църкви – 40, от които са запазени 23, е наричан „българската Равена“. Старият Несебър е в Списъка на ЮНЕСКО от 1983 г.

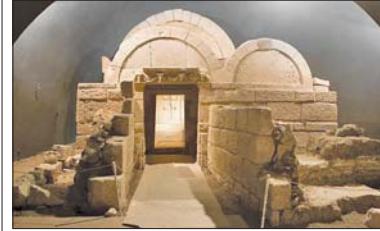
Рилският манастир

Най-големият манастирски комплекс у нас е вписан в Списъка на ЮНЕСКО през 1983 г. Разположен е на 1147 м надморска височина в Рила. Основан е през 10-и век от Св. Иван Рилски, чиито тленни останки се намират там. Манастирът е изграден от 24-метрови каменни стени. Има форма на неправилен петоъгълник. Постройките – култови, жилищни и стопански, са общо площ 8800 кв. м. В Светата обител се съхраняват 250 ръкописа, 9000 старопечатни книги, икони и черковна утвар.

Тракийската гробница при Свещари

Тракийската царска гробница от III век пр. Хр. до с. Свещари, Разградско, е включена в Списъка на ЮНЕСКО през 1985 г. Разме-

рите ѝ са 7,5 x 6,5 м. Стените на гробната камера са оформени като колонада. Камен-

ните блокове под свода се поддържат от 10 женски фигури с издигнати ръце. Много от детайлите са недовършени заради внезапната смърт на владетеля, който е трябвало да бъде погребан в гробницата.

Национален парк „Пирин“

Парк „Пирин“, един от трите наши национални парка, обхваща по-голямата част от Пирин. Площта му е около 40000 ха. Под закрилата на ЮНЕСКО

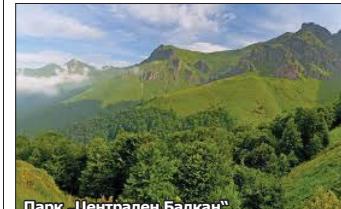
е от 1983 г.

Резерватите „Баюви дупки“ и „Юлен“ са обявени за биосферни. Разнообразието от растения и животни е огромно – срещат се видове, наброяващи 1/3 от българската флора и около 2/5 от птиците в България. Тук се намира и най-старото дърво у нас – Байкуншевата мурка, която е на над 1300 години.

Национален резерват „Сребърна“

Биорезерватът, обхващащ езерото „Сребърна“ и околните му, е с охраняема площ 600 ха и буферна зона от 540 ха. Той е сред

най-значимите европейски влажни зони. Намира се край с. Сребърна, до гр. Силистра – на главното миграционно трасе ViaPontica, през кое то преминават прелестните птици между Европа и Африка. В „Сребърна“ гнездят 179 вида птици: къдроглав пеликан, мустакат синигер, лебед, синьогушка и др. В Списъка на ЮНЕСКО е от 1983 г.

Национален парк „Централен Балкан“

Паркът, с 11 резервата с огромно биологично разнообразие, е разположен в най-високите централни части на Стара планина. Многовековните му букови гори заемат 11 000 ха, което е около 55% от резерватната площ и над 15% от парковата територия на България. „Централен Балкан“ е единственият наш парк – носител на „Европейската дипло-

тие Константин и Елена, покровители на нестинарите. През 2009 г. нестинарството е включено в Списъка на ЮНЕСКО за нематериално културно наследство.

Фестивалът „Сурва“

Фестивалът на маскарадните игри „Сурва“ в Перник за първи път се провежда през 1966 г. Той е най-авторитетната на Балканите извън на традиционни народни игри и обичаи с маски. Провежда се ежегодно в края на януари. На „Сурва“ си дават среща многобройни групи от цяла България и гости от Европа, Азия и Африка. В Списъка за нематериално културно наследство на ЮНЕСКО влиза през 2015 г.

В регистърата на ЮНЕСКО, по програма „Паметта на света“, са вписани 302 изключително ценни писмени паметника

Мария Рашкова

Източник: Национална комисия на ЮНЕСКО в България